

N° 81

DZIENNIK URZĘDOWY DEPARTAMENTU SIEDLECKIEGO

Siedlce dnia 3. Czerwca 1816. Roku.

Nir eruditus custodiet se

Dalsza Kontynuacya Urządzenia o reparacyi Dróg

§. 3 Gościńce Publiczne iakienią są

a) Pocztowe.

b) od Miast do Miast prowadzące.

Mają być nie przez same tylko te Wsie i Miasta; przez które przechodzą, lecz wspólną z dalszych od gościńca osad, w miarę potrzeby zarządzoną pomocą reperowane i utrzymywane. Inne drogi zaś partykularne, od Miast do Wsiów nie na gościńcach Publicznych lecz ubocznie położone, lub od Wsi do Wsi prowadzące, mają być przez te Wsie, Dominia, lub Miasta, przez których grunt przechodzą reperowane i utrzymywane, czyli że każda osada, tyle długości drogi partykularney reparaować sama jest obowiązana, ile przez grunt, lub bór, łąki etc. do niej należące ciągnie się.

§. 4 Posługa czyli pomoc do reparacyi, lub założenia gościńców publicznych ma być żądaną i odbywaną. —

a) od Mieszkańców rolnych czyli Grunta obsiewających i przemiałującym.

b) od Mieszkańców powszechnie Komornikami czyli Zagrodnikami zwanych ręcznie.

c) Dominia zaś, Włościan robociznę tygodniową odrabiających mające, połowę dni u reparacyi gościńca przez tych Włościan w każdym Tygodniu odbytych, w należącej im się od nich robociznie przyimają i przez to do wspólnej przyłożą się pomocy.

- d) Dominia w Dobrach Narodowych bez włościan robocizną odbywających zestawione, jedną podwodą i jednym ręcznym robotnikiem, na tyle dni, ile inne Wsie będą naznaczone, do tej posługi przyłożyć się mają.
- e) Części szlacheckie Officę opłacające, a bez włościan rolnych zdawna exystujące, za Dominia uważane nie będą lecz tylko do posługi jak wyżej ad a, b, jest wyrażono w proporcją Mieszkańców (jeśli takowi w osobnych domach osadzeni znajdują się) pociągnięci być powinni.
- f) Żydzi Arendarze Złotyeh tyśiąc arendy z propinacyi, Młynarze także tyśiąc złotych rocznie czynszu opłacający, Owcarze z gromadami grunta trzymający, do posługi sprzężayney, jak ad a) powieziiano należec będą Karczmarze i miejsce Arendy jak w powyższym punkcie powiedziano trzymający, Młynarze i Arendarze, niemniej Pakciarze, zgola wszyscy pod jakim bądź wrescie nazwiskiem nie rolni na Wsiach Mieszkańce do ręczney roboty w równey z drugimi proporcyi są obowiązani.

§. 5 Czas do zakładania Gościńców i dróg lub ich reparacyi, naysposobniejszy jest z wiosny i w ieisieni, a nayłatwiejszy w tych porach po ukończonych siewach: dla czego aby i Gospodarstwu nie zrobić przeszkody, i do reparacyi normalny w tych porach ustanowić termin, przeznacza się, iż z wiosny reparacya rzeczona od dnia 15 Maia w każdym roku zaczynać się, i do dnia ostatniego Czerwca ciągle prowadzoną w miarę potrzeby obecney być ma, zaś w ieisieni od dnia 15. Października w każdym równie roku, aż do twardego zmarznięcia ziemi, lub krodzey podobnież w miarę potrzeby, niewięcey jednak jak dni trzy w każdym tygodniu roboty okolo gościńców lub dróg odbytey być powinny.

§. 6 Podług powyższych więc zasad co do czasu i proporcyi, w jakiej ma być od kogo posługa zażądana przepisanych, postępując każdy z W. W. Podprefektów respective w Powiecie, każdy gościniec publiczny wedle lokalney wiadomości podzieli na pewne rozciągłości Cyrkuły, i do każdego szczególnie, proporcjonalną, potrzebie odpowiadającą w ludziach do ręczney roboty i powołach pomoc z Wsiów, tak na tymże gościńcu położonych, jako i odleglejszych raz nie zawsze przeznaczy. i zaraz nad każdym Cyркулем ustanowi Dozorcę dopilnowanie porządku w robotie i przestrzegania nadal po skończonej reparacyi, gdzieby został gościniec wJego Cyркуle z deszczów lub z innych przyczyn uszkodzony, iżby takowy natychmiast przez należącą do tego Cyркуlu pomoc był zreparowany; oprócz tego, przeznaczony być powinien na całej rociągłości przez Powiat idącego idącego każdego gościńca do zwierzchniego Dozoru nad Cyркуłowemi Dozorcami i zarządzenia reparacyą, lub zakładania gdzie wypadnie potrzeba nowego gościńca osobny Kommissarz.

§. 7. Co zaś do dróg partkularnych iak w punkcie 3 wymieniono od Wsi do Wsi prowadzących, nad temi dozór zupełnie dla tych Wójtów w których gminie znajdują się należy; dla czego każdy Wójtobowiązany jest pod własną odpowiedzialnością, chociaż sposobem najsurowszej Exekucyi, każdą wieś do wyreparowania podług przepisów dróg zniewolić.

§. 8. Przy reparacyi publicznych gościńców, wysłanie Exekucyi do niestawiających na posługę, należec będzie do Kommissarza, do ogólnego dozoru nad reparacyą przy każdym gościńcu wyznaczonego na którego wezwanie każdy właściwy W. Podprefekt pomoc wojskową do Exekucyi dodać bez zwłoki powinien.

§. 9 Jeżeli któremu z W. W. Podprefektów zdawać się będzie do-

godniey, jednemu Kommissarzowi nad dwoma razem gościeńcami po-
lecieć dozór kiedy tylko przez to zapewni się o skutku rzeczy, woli
ich to zostawiam, tym więcej że wybór takowych Kommissarzy i
Dozorców Cyrkulowych, do WW. Podprefektów należy.

§. 10. Miasto każde samo w swoim obrebie czyli naswoich gruntach
własną posługą ze swej gminy, gościeńce publiczne i drogi partiku-
larne reperować jest obowiązane; bez żądania ze wsiów ościennych
pomocy, która skoro im od wsiów dana, już nie będzie, równie przeto
i z Miasta takowa na wieś pomoc żądana być nie ma. Dozór zaś i
dopilnowanie skutku rzeczy, do respective Burmistrza należy, i on
jest za zły stan dróg na gruncie miejskim ościennie odpowiedzialny.

§. 11. Posługa do reparacyi gościeńców publicznych podług po-
wyższego punktu Gdzie każdego Cyrkulu raz na zawsze przez WW.
respective Podprefektów przeznaczyć się mająca, żądana, być po-
winna z każdej Wsi czy osady w takim sposobie:

Aby, wiele jest w kadastrum rolnych dymów i tylko część z nich
i takąż ilość z dymów Komorniczych przeznaczoną i do każdego Cyr-
kulu gościeńca raz na zawsze ustanowioną została, przez co i ciężar
w małej każdego z kolei dotknie proporcji i wymuwki braku rolnych
ze sprzężaiem gospodarzy miejsca już mieć niebędą. —

§. 12. Zarządzenie przepisanych do gościeńców publicznych dla
ich regularney reparacyi Cyrkulów, skoro przez WW. Podprefektów
uskutecznione zostanie, winno być przez Wójtów i Burmistrzów w
w każdej Gminie ogłoszone tak, aby każdy wiedział, wiele z którey
Wsi sprzężaiem, a wiele ręcznych robotników, koniecznie w szpadie
i siekiery opatrzonych, do którego Cyrkulu, na wiele w każdym Ty-
godniu dni, do którego Dozorcy, i pod którego ogólnego Kommissa-

rze zarządzanie dostawie jest obowiązany, oraz że Kommissarz, zwierzchni dozór nad reparacją gościńca mający, mocen jest do niestawiających exekucją wysłać przez co WW Podprefekci uwiadomiwszy o tym zarządzeniu wybranych do każdego gościńca Kommissarza, potrzebną opatrzywszy Instrukcyę z poleceniem ścisłego iey zachowania z samemi tylko co do gościńców publicznych Kommissarzami korespondować będą, i nad ich tylko działaniem iad najmocniejszy dozór rozciągnąć są obowiązani.

§. Równie WW Podprefekci pilnować będą nad postępowaniem Woytów i Burmistrzów co do drogi partykularnych, iak w punkcie 7 iey powiedziano, czyli reparacya onych przychodzi do skutku, i czy jelling wydanych przepisów nie ma wypadku jednak gdyby w którym miejscu dróg partykularnych z położenia samego tak trudna a bardziey, wiele pracy wdziałająca była reparacya, żeby iey należący do tego gruntu Mieszkańcy dopełnić sami niebyli w stanie na tenczas może Woyt tej Gminy przedstawić WW Podprefektowi takowy przypadek, i żądać dołania pomocy, a ten przekonaawszy się o słuszności przełożenia, proporcjonalną potrzebą z gminy całej, lub gdyby ta niewydostarczyła, z drugich sąsiadnych doda pomoc.

§. 14 Mosty groble znaczne, przez rzeki lub bagna wystawione których właściciel pewną od podružających pobierać opłatę jest od rządu upoważniony; lub przy młynach tartakach etc. zysk właścicielowi przynoszących znajdujące się, każdy z tych właścicieli własnym kosztem nie tylko reparować, ale one, jeżeli Kommissarz uzna tego potrzebę, nowe wystawie jest obowiązany. Mosty zaś czyli to w polu, czyli na rzekach, a w miejscach z których właściciel żadnego z powyższych dochodów niema, tylko w tym stosunku, że przez grónt ieygo przechodzi znajduie się, na tenczas takowe kosztem wsóplney

pomocy iak w punkcie 3 co do publicznych gościńców iest zastrzeżo-
no, winny być wystawione

§. 15 Oznaczenie ciągu gościńca czyli prostości iego i szeroko-
ści podług przepisanych niżej prawideł, lub zmiana, przeniesienie dla
prostości do Kommissarza, zaś na drogach partykularnych do Woytów
i Burmistrzów respective gminy należeć będzie.

§. 16 Lubo w punkcie 10 powiedziano, zostało że miasta w swo-
im obrębie własną pomocą gościńce reparaować pod dozorem Burmi-
stra są obowiązane, leżeli jednak reparacya ich tak była wielka, iż
uważając liczbę w mieście mieszkańców, byłaby z szczególniejszym
dla nich przeciążeniem, na ten czas za przedstawieniem Burmistrza
respectively W. Podprefekta przekonawszy się o tym, potrzebną podług
wskazanych przepisów z wsiów poblížszych prznaczyć może pomoc.
Dozor zaś zwierzchni co do prostowania i dokładności roboty do Kom-
missarza należeć będzie, a Burmistrz w stosunku swym iak Dozorcy
Cyrkułowy zostawać ma. —

§. 17 Ktokolwiek przez Podprefekta w Powiecie, czyli to na Kom-
missarza do zwierzchniego dozoru, czyli na Dozorcy Cyrkułu prze-
znaczony zostanie, wymawiać się od tego obowiązku nie może, gdyż
z prawa, każdy Obywatel posługę, dobro wspólne Kraiowi i Obywa-
telom przynoszącą wypełnić iest obowiązany. —

§. 18. Samo się przez się rozumie, że Dozorcy Cyrkułowi i Bur-
mistrze, co do gościńców publicznych obowiązani są z dawać ustne
Komissarzowi raporta i potrzebę Exekucyi przedstawiać, oraz wszel-
kim Jego w tym względzie dyspozycyom być posłusznymi, a zaś Ko-
missarze gościńców, w podobnym iak zniemi Dozorcy: z Podprefe-
ktami właściwemi zostają stosunku, Podprefekt zaś każdy za skutek
rzeczy, w całym Powiecie iest odpowiedzialny.

§. 19. Każdy z WW. Popprefektów respective w Powiecie, dla przekonania się czyli poczynione zarządzenia są doprowadzone do skutku, i czyli działania Kommissarzy są zgodne z przepisami, wysłać będzie osobno delegowanych na extraordynaryjne w czasie rozpoczętej i kończącej się drogi-reparacyi rewizye a zawadzających zaufanie Rządu Kommissarzy do odpowiedzialności pociągać za wszelkie bowiem przypadki, szkodę z przyczyny złego mostu lub drogi wyznikać mogące, Kommissarz tego gościenia na którymś stała szkoda, wraz z Dozorcą respective Cirkulu wynagrodzić ją ze swego majątku będą musieli, za szkody zaś na partykularnych drogach, Wóyci i Burmistrze do wynagrodzenia są obowiązani. Oprócz zaś tych pełnionych rewizyi, sami WW. Podprefekci, odbywając w czasie przepisany objazd Powiatu, naocznie się o stanie dróg, mostów etc. przekonować będą.

TYTUŁ II.

Co do technicznych prawideł przy reparacyi dróg i mostów zachować się mających.

§. 1. Gościniec każdy publiczny ma być ile tylko możność dozwoli w prostej linii od wsi do wsi, przez którą tenże gościniec przechodzi, prowadzony i tylko dla koniecznej i usuniętej być nie mogącej przyczyny n.p. Jeziora, Góry zbyt wysokie i tym podobnych może być linia jego złamaną z tą jednak ostrożnością; aby od punktu łamiącej się linii do drugiego załamku przetość jego nie była naruszona, i aby takich załomków iak najmniej było. Co również i do dróg partykularnych przy ich zakładaniu i reparacyi zachować należy.

§. 2 Każdy publiczny gościniec trzymać ma szerokości łokci Warszawskich 20 we środku cokolwiek w proporcją do spadku wody wyniesiony. Drogi zaś partykularne trzymać powinni łokci 10 podobnie Warszawskich.

§. 3 Po obu stronach gościnca publicznego mają być kopane rowy od 3 do 5 stop szerokie i proporcjonalnie głębokie, w cień długości jego, lecz te rowy tak mają być zakładane; aby Gościniec szerokość w powyższym punkcie przepisaną zawsze pomiędzy niemi trzymał. Przy Drogach zaś partykularnych, nie trzeba ciągłych kopae rowów, lecz tylko w miejscach tego wymagających, tam m. p. gdzie w niskim miejscu dla osuszenia grobla czyli trytwa usypaną być musi, iakoteż w gruntach gliniastych lub łakach.

Dalsza kontynuacya w następnym Numerze.